

REFORMÁTUS HÍRADÓ

X. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

Támogatók: Felsővárosi, Hidelvei, Íriszi, Kerekdombi, Szamosfalvi, Törökvágási, Újalsóvárosi Református Egyházközség, Kolozsvári Református Kollégium.
Alapította: Ballai Zoltán és Bibza Gábor.
Szerkesztő: Kerekes Edit

Miből él az egyház, ha üres a persely?

A járvány okozta ismeretlen helyzetben az egyház egyrészt megtapasztalhatta, mit is jelent, amikor valóban üresek a templomok, a hívek pedig minden korábbinál erőteljesebben megélhették, milyen az, amikor nem szabad templomba, a gyülekezet segítő, támogató közösségébe menni. Megéltük, hogy hónapokon át egyetlen árva ötvenbanis sem koppan a perselyben, és hogy csodatevő erővel bír, ha lelkészünk, diakónusunk felhív megkérdezi, hogy vagyunk, szükség esetén jó szóval, tettel segítenek, s a járványos aggodalomba olykor belehallatszik a távoli hangszó. Hol tart az egyház ma, jó két hónappal a koronavírus kitérése után? Hogyan élték meg, hogyan éltek túl ezt az időszakot? Milyen egyházba térhetünk vissza? Lesz-e még áram a templomban, diakónus, aki a betegekhez megy, vallástanár a gyerekeknek? Módosabb nagyvárosi, templomépítésen alig túljutott új vidéki egyházközségek és normális időkben is a megmaradás határán kötéltnécsot lejtő szórványgyülekezetek lelkipásztorait kérdeztük. (Részletek a 6-7. oldalon)

GÁSPÁR KÁROLY

Sokakat tatarozáson ért a járvány: Gáspár Károly öt templomát javítja

Zenével örömet adni az embereknek, jobbá tenni a világot

KUTASI IMOLA

Fazakas Ádám Sándor: Kolozsvárt választottam. Ha Debrecenben maradok vagy nyugatabbra megyek, valószínűleg soha nem térek vissza a Partiumba vagy Erdélybe.

Szilágyságból Debrecenen át Kolozsvárra tért haza Fazakas Ádám Sándor, aki immár ötödik éve a Kerekdombi Református Egyházközség kántora.

NAGY-HINTÓS DIANA

Életében több település játszott fontos szerepet: szülővárosa, Zilah mellett gyermekkorát Ippen töltötte, az ország legrövidebb nevű településén, ahol együtt élnek magyarok, románok, romák és szlovákok. Itt kezdte el kilencévesen zenei tanulmányait is, magántanár segítségével. Ezt követően került a Debreceni Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskolába, majd vissza Erdélybe, Kolozsvárra. Alig huszonevesen lett kántor a Kerekdombon, de szólístaként koncerteken is fellép, kórust vezet és új hobbija is lett: hangszereket gyűjt.

- A nyolcadik osztály elvégzése után felvételt nyertem a debreceni Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola orgona szakára. Ezt a szüleim ösztönzése által sikerült véghez vinni, akik ugyan nem zenélnek, de mindketten saját szakmájuk elhivatott művelői. Mindig támogattak, épp ezért ők a példaképeim. A felvételre sokat kellett készülnöm, mivel én nem jártam zeneiskolába. Nagyon sok hiányosságom volt, de ezek leküzdésében segített Sárosi Dániel, az intézmény orgonatanára és Vassné Katona Adrienne szolfézs- és zeneelmélet-tanár. Debrecenben ismerem meg a zene csodálatos világát, ott szerettem bele az orgonába, ott volt az első szólókoncertem. Sok barát, iskola-társ és szép emlékek fűznek ehhez a városhoz. Az érettségi évében gondolkodnom kellett, hogy hogyan tovább.

FOLYTATÁS A 8. OLDALON

Szabad vallás- gyakorlat járványban?

BIBZA GÁBOR

A járvány idején a templomok is bezárára kényszerültek. Szinte ismeretlen tapasztalat volt ez mindenki számára. A legnagyobb bajban nem lehetett Istenhez menekülni. Ezt az első pillanatban el is fogadta mindenki. A rendkívüli állapot későbbi szakaszában, az ocsúdás alatt egyre zavaróbb lett a tudat, hogy Istennel csak személyesen, közvetítő nélkül, a hívők közösségével, a gyülekezettel pedig csak a képernyőn keresztül, a közösségi hálón találkozhatunk. Felmerül a kérdés, hogy miért történt mindez.

Látszólag, többek között a templomok bezáráásával is sikeres egészségügyi óvintézkedést hajtott végre országunk. Sikerült elkerülni a tömeges megbetegedést és lesoportítani a fertőzőtten hazaérkezettek szűk ismeretségi körére a járványt. A hivatalos megközelítés szerint járványügyi sikertörténet. A jövőben is járható út!? De milyen ára van mindennek a hit szempontjából?

Szemem elé villan idős szüleim pánik miatti rémült ábrázata. Saját családtagjaira és fiukra, aki a fertőző külvilágban „meggondolatlanul” vállalta a bevásárlást számukra, egyik napról a másikra idegenül néztek. Ez a gyanakvó, gyanúsító tekintet részben ma is, közel három hónap után is megvan. A templomhoz szokott lelkükből pillanat alatt kilúgozott az élő járványközvetítés mindent. A gyülekezethez tartozás tudatát is. Valami ösztönös túlélési mechanizmus aktiválódott. Miért volt erre szükség?

Környezetemben többen voltak, akik a félelem hatására, karosszékükben ülve a televízió képernyőjére meredve távoztak közülünk, mint a járvány következtében. A járvány keltette pánik lakótelepünkön több áldozatot szedett, mint maga a vírus. Az élethez való ragaszkodás az alapösztöneink egyike, de az elmúlt három nemzedék alatt a halálhoz való viszonyunk az átlagéletkor növekedésével radikálisan megváltozott.

FOLYTATÁS A 7. OLDALON

Miből él az egyház, ha üres a persely?

Tűzifa, villanyszámla és templomjavítás Szászfenestől Törökvágáson át a Mezőségig

KEREKES EDIT

Tekinthetjük a templomot egy hatalmas háztartásnak: villanyszámlával, gázszámlával, személyszállítási díjjal, a gyülekezet lélekszámától és az intézmény gazdasági helyzetétől függően több, de inkább kevesebb alkalmazottal. Az állami gondoskodás korlátozott, korántsem terjed ki az egyházközség minden működtetési költségére. Ott, ahol az egyházközségek már nem boldogulnak, segíthet az egyházmegye, az egyházkerület, amelyhez tartoznak és a hívek, akikből áll és akikért létezik az a bizonyos gyülekezet és lelkesi hivatal, amelyek már rég nemcsak vallásgyakorlást biztosítanak, hanem sokszor óvodát, iskolát, időotthont, betegellátást és olykor talán nehezen elviselhető, de sokszor életmentő közösséget jelentenek.

Járványtanulás: az egyházközségeknek önellátókká kellene válniuk

A Kolozsvár-Törökvágási Egyházközség évente mintegy 150 ezer lejnyi bevételből gazdálkodik, ehhez adódnak az elsősorban ünnepeken összegyűlő rendkívüli adományok, mintegy 50 ezer lej értékben. A közköltségeken (áram, víz, gáz stb.) túl az egyházközség alapkiadásaihoz tartoznak az alkalmazottak járulékai.

– Minden kolozsvári és vidéki egyházközségnek legalább lelkipásztor, kántora és harangozója kellene hogy legyen. A nagyobb gyülekezetekben van irodavezető, diakónus, esetleg ifjúsági munkás is. A takarítást vidéken többnyire a harangozó végzi, Kolozsváron külön alkalmazott. Az állam az alkalmazottakat fizeteskiegészítéssel támogatja, ez kizárólag fizetésekre költendő, és általában szerinti egyházfenntartói járulékkal, rendkívüli adománnyal támogatná az egyházközséget, ahova tartoznak. Arra tanít a járvány, hogy 30 évvel a rendszer-váltás után az egyházközségeknek önellátókká kellene válniuk. Ez csak a tagok áldozatos adakozása és jó tervezés által lehetséges. Ahol ez a lépés a kialakult kényszerhelyzetben megtörténik, ott gazdasági értelemben is lesz jövője a helyi egyháznak – összegzett Bibza Gábor.

A gazdasági önállóság azt jelenti, hogy az egyházközség kevesebbet költ, mint amennyit összesen begyűjt, vagy talán fogalmazzunk optimistábbban, több bevételre tesz szert, mint amennyit költenie kell (így a többletet új tervek, fejlesztésekre, a gyülekezet javára fordíthatja). Mócs egyházközsége alig 100 lélek, de a 30 hektárnyi szántóból befolyó bérjové-

dig a lelkipásztor leleményességén múlik. Vannak rendkívüli kirovások (pl. kerítésre), vagy a támogató cégek szponzorálás formájában járulnak hozzá a hiány csökkentéséhez.

A rendkívüli adományok enyhítik a költségvetés esetleges deficitjét. A tehetősebb gyülekezetek bérjövdelemmel rendelkeznek. A törökvágási egyházközség esetében egy épület 1/12 részének a bérleti díját tudhatjuk magunkénak, ez apró bevétel, amit évente befektetünk az ingatlanjainkba. Fejleszteni közel 20 éve szinte kizárólag „civil” pályázati pénzek bevonásával lehet. Egyházközségünk ebben az esztendőben 6 pályázattól esett el a járvány miatt.

A szeretetszolgálat (diakónia) igen jelentős részét teszi ki felvállalt feladatainknak. Az idősök és betegek gondozása alkalmazott diakónus, orvosi asszisztens által történik. Hetente 30 családot lát el a diakónus ambulánsan, költségterítés nélkül, azaz ingyenesen. Az időszakos szeretetszolgálatok még mindig külföldi segítséggel valósulnak meg. A hajléktalanmisszió a teológus hallgatókkal közösen történik, alkalmilag gyógyszerrel térítünk a rászorulóknak, mindez szünetel a járvány kitörése óta.

A Törökvágáson igyekeztünk biztosítani alkalmazottaink bérét ebben az időszakban is, mert családok függnek ettől. A munkatársak más feladatokat végeztek ebben az időben, telefonon hívták az egyháztagokat, a hogylétük felől érdeklődtek, mert ez volt az egyetlen kapcsolattartási lehetőség. Aki segítséget kért, annak bevásároltunk, számlát fizettünk. A kulturális rendezvények is ellehetetlenültek. Három képzőművészeti kiállítást kellett eddig törölni az idei programból.

A jelenlegi járványhelyzet miatt tartalékból gazdálkodnak az egyházközségek. Jó lenne, ha az egyháztagok lehetőség szerint egyházfenntartói járulékkal, rendkívüli adománnyal támogatná az egyházközséget, ahova tartoznak. Arra tanít a járvány, hogy 30 évvel a rendszer-váltás után az egyházközségeknek önellátókká kellene válniuk. Ez csak a tagok áldozatos adakozása és jó tervezés által lehetséges. Ahol ez a lépés a kialakult kényszerhelyzetben megtörténik, ott gazdasági értelemben is lesz jövője a helyi egyháznak – összegzett Bibza Gábor.

A gazdasági önállóság azt jelenti, hogy az egyházközség kevesebbet költ, mint amennyit összesen begyűjt, vagy talán fogalmazzunk optimistábbban, több bevételre tesz szert, mint amennyit költenie kell (így a többletet új tervek, fejlesztésekre, a gyülekezet javára fordíthatja). Mócs egyházközsége alig 100 lélek, de a 30 hektárnyi szántóból befolyó bérjové-

A törökvágásiak kialakították új könyvtárukat a járvány alatt

delem gazdaságilag stabilá teszi. A pénzgazdálkodás legősibb jövedelemhozó formája az ingatlan, ami bérbe adva jelentős többletet termelhet az egyházközség számára. A sok munkával megvalósult tőkőzi öregotthon is jó befektetés, szükséges és hasznos idősgondozás és gazdasági befektetés egy időben.

Az új templomos Szászfenest gyülekezetépítésben találta a járvány

Az alig tízéves szászfenesi református gyülekezet éveken keresztül várta, hogy temploma felépüljön. Adakozott és gyűjtött, közben közösséget próbált építeni. A koronavírus idején a lelkipásztor folytatva igehirdetői munkáját, az online anyagot maga készítette és osztotta meg. Munkatársa a gyakorló teológus és a kántori szolgálatot végző lelkészfeleség. Ezalatt a 2 hónap alatt kölcsönből élt az egyházközség, amit egy kolozsvári gyülekezetnek köszönhetett.

– A templomépítés éveiben számos kezdeményezés történt, aminek rövid távú kifizetési ideje volt. Ezeket a rendezvényeket – gyermeknap, nyári bibliahét, néptáncoktatás, nyári kirándulások, diakóniai csomagozás idősöknek, betegeknek – nem lehetett rendszeressé tenni, egyfelől a humán erőforrás folyamatos változása, másfelől a szűkös anyagi források miatt. Emberek rövid ideig csatlakoztak, majd kivonultak ezekből a rendezvényekből. A támogatások, pályázatok hasonlóképpen emberi kapcsolatokhoz kötődtek. Ezeket apró nézeteltérések, sértődések tizedelték. A lelkipásztor gyakran kerül ma is ezeknek a harcoknak a keresztútjába és marad egyedül a gyülekezetszervezés terhével. Ez főleg a fiatalabb generáció esetében igaz. Az idősebbek másként és más rendezvényeket keresnek. Istentiszteletre is inkább ők járnak – ismertette a fiatal egyházközség helyzetét Máté István lelkipásztor. – Ahogy meghirdették a tilalmak feloldását, máris újraindult a gyülekezeti élet – kültéri istentisztelet, templomtakarítás, a környék rendbetétele, virágok stb., egyelőre a lelkészcsalád és a gondnok részéről, de reméljük, hogy egyre inkább csatlakoznak majd mások is. Nem kényszerítünk senkit, csak lehetőségeket kínálunk. Van, aki örömmel él ezekkel a lehetőségekkel.

Miután a magyar kormány anyagi támogatásával felépítették az áhított templomot, kiderült, hogy a gyülekezetnek még hosszú időre, tagtoborzásra, megfizetett lelkesi és presbiteri munkára van szüksége ahhoz, hogy önfenntartó le-

gyen. Mégis a megsokasodott kiadásokat ellensúlyozzák az évente beiratkozó, átjelentett, megtalált lelkek. A templomépítés évtizede után a gyülekezetépítés évtizede következik. Hatalmas munka, ahol emberek jönnek-mennek, és lassan alakul ki az azok közössége, akikre minden körülmény között számítani lehet. De Isten eddig is rendelt hűséges munkatársakat, és akik lemorzsolódtak, reméljük, hogy újra be tudnak illeszkedni, ide vagy máshova, és építeni, ápolni próbálnak jelenlétükkel, nem pedig rombolni a hiányzással. Tisztában vagyunk azzal, hogy az egyházi, gyülekezeti élet nincs mindenkinek ínyére. Főleg a gyors elismerésre vágyók kell hogy megértsék, itt most elsősorban kitarásra van szükség, önérték helyett testvéri megbecsülésre. Hála Istennek, hogy ilyen embereket is kapunk ajándékba, a többi pedig türelmesen kivárjuk. Egy gyülekezetet nem lehet egyik napról a másikra közösséggé formálni, de bizakodva végezzük a munkánkat a ma már 60 ezer lelket kitevő községben. A fenntartói járulékok még nem elegendő a gyülekezet minden kiadására, ezért felértékelődik az adakozások szükségessége. Áldozatos munkával sokszor ellenszélben kell közösséggé formálódni a gyülekezetnek, de Isten szeretetébe vetett bizalmunkat nem veszítjük el – fogalmazott Máté István.

Ketten hat falu reformátusaiért Mezőségen

Pusztakamaráson nem rendelkeznek a szükséges legalább három munkatársal: a hat település híveit egy lelkipásztor és az épületek takarítását, telkek karbantartását végző gondozó látja el. Minden más feladatot lelkes segítők bevonásával végeznek. Pusztakamaráson 114, Botházán 15, Magyarlénben 3, Mezőszombattelkén 2, Novalyban 5 és Tótházán 4 református él. Az egyházközségben három templom van (Botháza, Magyarlén és Pusztakamarás) – mindhárom esetében most kezdődik a felújítási munkálat tervezési szakasza – és egy gyülekezeti ház Pusztakamaráson, télen itt tartják az istentiszteletet. A magyarlénai templomban három éve nem volt istentisztelet, a hívek idős koruk miatt már nem tudnak eljárni. Oroszhegyi Attila lelkipásztor rendszeresen jár oda is, ő maga harangoz, majd otthonukban keresi fel híveit, 3-4 helyen van házi istentisztelet és alkalmi szolgálat. Mezőszombattelkén és Novalyban egy-egy református család él, Tótházán kettő. Ezekben a településeken nincs templom (Novalyban volt),

Új tetőzetet is kapott a bodonkúti templom

az itt lakók viszont rendszeresen járnak templomba, a mezősombatteliek és novalyiai Pusztakamarásra, a tótházai Botházára. A szolgálatvégzést megkönynyította az egyházkerülettől 2013-ban kapott szolgálati autót, utazási támogatásra maga a lelkész pályázik évente a Communitas Alapítványnál.

– Az egyházközösség főleg saját forrásból gazdálkodik: a hívektől származó egyházfenntartói járulék (személyenként 120 lej/év) és a megsaccolható perselypénz, a mezőgazdasági területek bérjövödelme. 2019-ben valamivel több mint 11 ezer lej gyűlt az egyházfenntartói járulékból, több mint 8 ezer lej perselypénzből, 6500 lej a területek bérjövödelméből. Fontos bevételi forrást jelentenek az adományok (2019-ben 6600 lej), ezek gyakorisága és összege nagyon változó. Nem számítanak stabil forrásnak a pályázatok sem (tavaly mintegy 5 ezer lej).

Állami támogatásban az egyházközösség nem részesül, az alkalmazottaknak (lelképásztor és gondozó) fizetéskiegészítés (kongrua) jár. Régebb a nem lelkészi kongrua a mindenkori minimálbér összegének felelt meg, két éve viszont jócskán alatta van – szemlézte az egyházközösség helyzetét Oroszhegyi Attila.

Az egyházközösség legnagyobb mértékű állandó kiadása a két alkalmazott – minimálbér körüli – fizetésének kongruán kívüli saját hozzájárulása (tavaly közel 24 ezer lej volt). Ez idén több lesz, ugyanis nőtt a minimálbér, viszont az állami segély értéke nem változott, így az egyházközösség sajátalaprészt kellett növelni. Az épületek (templomok, gyülekezeti ház és a pusztakamarási lelkészi lakás) éves közköltsége és épületbiztosítási díja tavaly meghaladta az 5 ezer lejt. Állandó költségtétel a szolgálati gépkocsi fenntartása és üzemeltetése, ez 2019-ben közel 5 ezer lej volt. Bérbe adható lenne a gyülekezeti ház egy része, de nincs rá igénylő. Néhány éve gyógyszerárak működött ott, viszont a vállalkozó csődbe ment, azóta nem került új bérlő. Adódott a kérdés: hogyan érintette az egyházközösség amúgy sem egyszerű helyzetét a járvány?

– A koronavírus-járvány miatt kialakult helyzetben bevételeink elmaradtak, kiadásaink viszont megvannak, így segítséget kellett kérnünk. A Kolozsvár-Felsővárosi Református Egyházközösség vállalta, hogy a május–októberi időszakban rendszeres anyagi támogatásban részesít annak érdekében, hogy sem a fizetések folyósításában, sem a közüzemi számlák kifizetésében ne legyen fennakadás.

Elkezdődött és a járvány miatt megtorpant az épületek és telkek felmérése és újratelekelése. Ennek árát külső forrásból reméltük fedezni, de a járvány miatt kérelmeinket nem fogadták el. Idénre terveztük a pusztakamarási temető bejárati kapujának cseréjét és kerítésének javítását, a botházi templom és parókia kerít-

tésének cseréjét. A szükséges építőanyag szinte hiánytalanul megvan, a kivitelezést közmunkával terveztük, ez pedig a kijárási korlátozás miatt egyelőre nem valósulhatott meg.

A híveket rendszeresen látogatom, és ez a koronavírus-járvány alatt csak gyakoribb lett. Ezt „kerítés- és kapulátogatásnak” neveztem, ugyanis bemenni, leülni nem lehetett, sőt a kézfogás is elmaradt, de legalább beszélgetni, esetenként imádkozni lehetett. Ezenkívül csak a telefonos kapcsolattartás maradt ebben az időszakban.

Hét templomából ötöt felújít a szamosháti szóróvanyap

Húsz százalék alatti létszámával Kolozsváron a magyarság nem tekinti magát szóróvanyának, de ha Kajántó felé elhagyjuk a várost, tíz perc alatt igazi szóróvanyába érkezünk. Gáspár Károly 7 templomban és 5 imaházban (néhai parókiák és egy osztályterem) szolgál 308 lelket, többek között Bodonkúton, Magyarmacskáson, Magyarfodorházán, Ördögkeresztúron, Kisesküllőn és Páncélcsehen. Helyenként a hívek megszámolásához egyetlen kezünk is elég, de előfordul, hogy a gyülekezetek között akár húsz kilométert is kell utazni. A társult egyházközösségi kör ehhez képest egyetlen lelképásztort, egy kántort és egy gondozót foglalkoztat. Amúgy a hétből öt templom éppen teljes felújítás alatt áll...

– Az utazási kiadásokat megosztják egymás között a társult egyházközösségek, és a Communitas Alapítvány biztosítja évente egy hónapi üzemanyag árát. A járvány jelenlegi, második korlátozása idején mindenhol kéthetente tartunk istentiszteletet két-két taktussal és a másik két gyülekezetben (Kisesküllő és Páncélcseh) havonta egy-egy alkalommal – részletezte Gáspár Károly lelképásztor. – Egyházközösségeink egyházfenntartói járulékokból, perselyes és rendkívüli adományokból gazdálkodnak. Csak az alkalmazottak fizetése terén részesülünk állami hozzájárulásban. Az egyházkerület részéről a templomjavításra kapott rendkívüli támogatást kizárólagosan csak a templom javítására használjuk. Ezek kivételével mind a négy könyvelést és a hét gyülekezeti közösséget figyelembe véve a bevétel tavaly közel 100 ezer lej volt, kiadásaink összege közel 109 ezer lej (fizetési alap, közköltség, tűzifa, javítások, diakóniai célú költségek, közmunkák pénzben felbecsült értéke). A rendkívüli templomjavítási kiadások más kategóriába tartoznak.

A páncélcsehi és magyarderzsi két műemlék templomon kívül – amelyek javítása megyei műemlékvédelmi hivatalnokok szöszmötölése miatt el sem kezdődött – mindegyik templom teljes felújítás alatt áll. Reméljük, idén sikerül eze-

GÁSPÁR KÁROLY

A magyarmacskási templom is megújult

ket kivitelezni, bár március óta minden megtorpant és még most is csak lassan sikerül „levadászni” a vállalkozókat. Jelenleg csak annyiban van anyagi nehézség, hogy a templomon kívül, minden egyházközösségben elvégzett javításokra nincs anyagi fedezet (járda, fürdőszoba, gyülekezeti terem, a Budai Nagy Antal Konferenciaközpont javítása, a parókia nyílászáróinak javítása). A külföldi támogatók, helyi, megyei pályázatok mind-mind átírányították a támogatásokat.

Még mielőtt anyagiakban hiányt éreztünk volna, társult egyházközösségeinket (egyházkerületünk bátorítására is) megkereste egy nagyobb városi gyülekezet, a Kolozsvár-Felsővárosi Református Egyházközösség, fél éves támogatás felajánlásával. Ezzel több mint fél évre biztosítva van az alkalmazottak fizetése és a szolgálati lakás közköltsége. A gyülekezeteink földterületeiből csekély adományban részesülünk év vége felé. A

hét egyházközösség erdőit nem értékesítjük, csak amennyire az egyháztagoknak évente szükségük van.

Hatalmas segítség a nőszövevények, diakóniai bizottságok, gondnokok és az ún. unokák munkája, akik rendszeresen segítenek az idősebbeken, könnyítve ezzel a lelképásztor munkáját is. Sajnos a jelenlegi helyzetben nem ajánlott a családlátogatás, azonban a hozzátartozók (unokák), az egyháztagok, szomszédok segítenek egymáson. Ezen helyi diakóniai „hálózatok” nagy segítségünkre vannak közösségfenntartás és -építés terén, a helyi és egyházmegyei mindennapos internetes igehirdetés órallóként vigyáz híveink lelki „higiénijára”. Az új koronavírus-járvány a „körbetelefonálás” gyakorlatát népszerűsítette a gyülekezetekben – ez már nemcsak a lelképásztor egyik kedvelt jelenlegi „foglalkozása”. Jó hatással van az, hogy nem figyeljük egymást, hanem figyelünk egymásra!

Szabad vallásgyakorlat járványhelyzetben?

FOLYTATÁS AZ 5. OLDALRÓL

Úgy szeretnénk élni, mintha soha nem lenne vége földi tartózkodásunknak, és az elmúlásra egyáltalán nem készülünk fel. Nem engedhetjük volna el pánikba kergetett idősestestvéreinket békésen, kávéjukat ízlelgetve, vagy kedvenc könyvüket olvasva, esetleg sorozathősükkel együtt szenvedve?

Akik elkapták a betegséget és a szövdményekbe behaltak, teljesen elszigetelve, magányosan, burokból zárva távoztak közülünk. Miért kellett megfosztanunk őket a békés haláltól és a családtagok körülölelő szeretetétől?

Tény az, hogy egyházi megnyilvánulásunkban nem vagyunk felkészülve járványhelyzetre. Kiskanállal szűrőcsőlt hitünk és gyakran kisiskolás higiéniai megnyilvánulásunk is gátolja a szabad vallásgyakorlatot. Mindezt azért mi is felelősek vagyunk. Miért kell erőltet-

ni továbbra is társadalmunkban a fel-színes keresztényiség babonás álvallá-sosságát?

Önkéntesen járták a kihalt utcákat a járvány bizonytalan időszakában, hogy eljussanak a magukra maradt és bezárt öregekhez. A szüleiket cserben hagyó, megijedt fiatalok és a halálfélelmet megszügyenítő vakmerők ádáz csatájának lehettünk a szemtanúi. Olykor a két szélsőséget össze is kellett hangolni. Az önkéntesség a hit megnyilvánulásának hamisítatlan példája. Miért ne lehetne folytatni ezután is? Csak járvány idején vannak rászoruló?

A paradox helyzetek sorába tartozik a szabad vallásgyakorlatot korlátozó intézkedés, a járvány elkerülése miatt bezárt templomok helyzete is. A társadalmi szerződés sérült. Az állam nem képes garantálni a szabad vallásgyakorlatot. A várhatóan visszatérő járvány esetén az egyháznak gondolkodnia kell új úton is.

Nem engedheti meg magának azt, hogy az államhatalom kénye-kedve szerint vélt vagy valós okok miatt bármikor bezárhassa a templomokat. Két világos és ellentétes út rajzolódik ki: engedelmessékedni, és ezzel vállalni a közösség el-silányulását, vagy szembemenni a rendelkezésekkel annak ellenére, hogy ez igen veszélyes lehet. Az elfogadás hatalmas lelki veszteséget is jelent a közösség számára. Csekély támogatás reményében mindent elfogadni vélemény nyilvánítás nélkül, csak a sorvadást jelentheti a keresztény közösségek számára. Az elutasítással tulajdonképpen az engedetlen egyháztest illegális, földalatti mozgalommá válik, vállalva a büntetést, üldözést és a megvetést, valamint annak a lehetőségét is, hogy összejövetelei, megnyilvánulásai járványgóccá válhatnak. A józan ész a beilleszkedő magatartást sugallja annak ellenére, hogy ebből lelkileg csak veszteni lehet. Vallási szem-

pontról – úgy, ahogy ez az őskeresztény-ségben is történt – az ellenszegülés gyümölcsöző lehet, de hatalmas ára van társadalmilag és epidemiológiailag is. Is-ten őrizzen meg bennünket, hogy ismét ebbe a helyzetbe kerüljünk és választanunk kelljen. Mégis marad a kérdés: mi-ért kell a továbbiakban is bezárva tartani a templomokat, amikor a fertőzés veszélye csökken, sőt bizonyos területeken úgy tűnik, meg is szűnt?

A járvány alatt világos lett, hogy a politikumnak és az egyháznak is fel kell nő-nie arra a szintre, ahol a szabad vallás-gyakorlat és a közegészségügy nem ütkö-zik többé. Addig pedig maradnak a meg-válaszolhatatlan kérdések.

Jó barátom mondogatta, hogy a (jár-vány) végén nevetni fogunk. Valóban így van, nevetünk is, de nemcsak a megsza-badult öröme, hanem a tehetetlen, kiszol-gáltatott, templomától még mindig eltil-tott hívó ember öniróniája is ez a nevetés.

Zenével örömet adni az embereknek, jobbá tenni a világot

Beszélgetés Fazakas Ádám Sándor kerekdombi kántorral

FOLYTATÁS AZ 5. OLDALRÓL

Ezt a földet választotta

– Két lehetőségem volt: ha Debrecenben maradok vagy nyugatabbra megyek, akkor valószínűleg soha nem térek vissza a Partiumba vagy Erdélybe. A másik lehetőség Kolozsvár volt, ahol tudtam, hogy az orgona szak a legjobb az országban, azonban minden románul van, sőt az oktatási rendszer is teljesen más. Még mielőtt döntöttem volna, felvételiztem a debreceni egyetem zeneművészeti karára és a kolozsvári zeneakadémiára is, természetesen orgona szakra. Mindkét helyre felvettek, úgyhogy gyorsan döntésem kellett. Kolozsvárt választottam. Itt tényleg minden más volt. Nem volt könnyű, de hamar alkalmazkodtam az adott körülményekhez. Tanárim Erich Türk, Ursula Philippi, Amalia Goje és Maria Abrudan voltak. Mindenkitől volt mit tanulni vagy ellesni. Zeneakadémista éveim alatt több mesterkurzuson is részt vehettem: Kolozsváron és a franciaországi Vannes városában. Mint koncertező orgonista, itt volt a legtöbb koncertem is. Sok kedves barátot, kollégát szereztem, közülük többel zenéltem is, és remélhetőleg ezután is fogok.

Helyettesítésből állandó foglalkozás

– Hogyan került a kerekdombi református gyülekezetbe, hogyan fogadta a lelkész és a gyülekezet?

– A kerekdombi református gyülekezetet egy egyszerű telefonhívás nyomán ismertem meg, amikor megkértek, hogy helyettesítsem a kántornót vasárnapi istentiszteleten. Nagyon szívesen vállaltam a feladatot. Az istentisztelet után kiderült: igazából kántort keresnek, mivel a kántornő nyugdíjba vonul. Rövid gondolkodás után elvállaltam az állást, és jól döntöttem. Eleinte úgy volt, hogy csak egy-két évig leszek itt, mivel szerettem volna külföldön továbbtanulni, azonban nem így történt: immár öt éve szolgálom a kerekdombi egyházközségben. Úgy érzem: a gyülekezet befogadott, tisztelnék és szeretnek, még akkor is, ha néha egy-két személy szkepti-

■ Eleinte úgy volt, hogy csak egy-két évig leszek itt, mivel szerettem volna külföldön továbbtanulni, azonban nem így történt: immár öt éve szolgálom a Kerekdombon

kusan viszonyul a véleményemhez.

– Hogy a kántori szolgálat mennyire sokrétű, azt csak a szakma elhivatott művelői tudják.

– Kántori szolgálatom fontos része a vegyeskar vezetése. A kórusvezetést a Dunamelléki Református Kántorképző nyári tanfolyamain sajátítottam el, ahol a képzésben részt vevő diákokkal létrehozott kórusal dolgozhattam együtt. Ezzel szemben a vegyeskar tagjainak nagy része nem tud kottát olvasni, de áldozatos kitartásuknak és szeretetüknek köszönhetően nagyon összetartó csapat, még az én olykor szigorú hozzáállásomat is eltűrik. Nagyon sokat szolgálunk együtt: ünnepeken, kórustalálkozókon, más gyülekezeteknél vendégeskedve vagy egyéb eseményeken. Gyülekezetünknek van egy másik kórusa is, a fiatalosabb szellemiségű Crescendo, vezetője Dobri András nyugalmazott lelképásztor, egykori lelkész szolgatársam. Jómagam a tenor szólam tagjaként, illetve állandó hangszerekes kíséreként vagyok itt jelen. Mindkét kórus tagjai a gyülekezet fontos magját képezik, nemcsak a zene által, hanem bármilyen más események szervezésében segítenek.

– A kerekdombi református gyülekezet viszonylag fiatal: 1960-ban létesült, a templom a nyolcvanas évek elejére épült fel. Talán ez az a városnegyed, amely a legkevésbé változáson esett át, ezért egyfajta időtlenséget áraszt. Mintha 40-50 évet visszamennénk az időben: takaros házak, villák nagy kertekkel, kevés tömbházzal, nincs zsúfoltság. Adott-e ez a helyzet valamilyen érzelmi többletet, valami jót?

– A gyülekezet 1960-ban önállósult, miután kivált a Kolozsvár-Hidelvei Református egyházközségből. A templom építésének engedélyére éveket kellett várni. A gyülekezet jó része személyesen vett részt az építkezésben, amely Isten segítségével 1980-ban fejeződött be. Ez egész Erdélyben egyedülálló, mivel a kommunista karhatalom, finoman fogalmazva, nem támogatta a templomépítést, főleg, ha az magyar. A Kerekdomb negyedet már a tanulmányaim elején megkedveltem, mivel mindig útba ejtettem, amikor hazautaztam, vagy visszajöttem Kolozsvárra. Nagyon megtetszett vidékies stílusa, tiszta levegője és a nyugalom, amely általában nem jellemző Kolozsvárra. Sajnos azt vettem ész-

re, hogy az emberek nagy része semmit sem tud erről a negyedről, még a kolozsváriak sem. Sokszor azt kérdeik tőlem, hogy ez már Kisbács? Az tény, hogy a két helynévtáblát csak néhány méter választja el egymástól, de ettől még nem ugyanaz. Az ilyen dolgok nagyon zavaróak, de az élet megy tovább. Sajnos az utóbbi években nagyon sok tömbház épült ide is, és sok új család költözik be, illetve innen is költöznek el máshova, ezáltal a gyülekezet lélekszáma néha nő, néha pedig csökken, jelenleg 900 fő.

Szerelmebe esni a harmóniummal

– Hogyan tölti mindennapjait a kerekdombi református gyülekezet fiatal kántora? Mire jut ideje, és mire nem? Mi a legkedvesebb kántori foglalatossága?

– Sokan úgy gondolják, hogy a kántor a hét nagy részében pihen, és csak vasárnap dolgozik. Ez teljes mértékben hibás felfogás. Először is nemcsak vasárnap vannak istentiszteletek. A kóruskottákat elő kell készíteni, sokszor új, számítógépes verziót készítek a régi, kézzel írott és fénymásolt kották helyett. Énekeket tanítok, vezetem a gyülekezeti éneklést, zenés áhítatokat szervezek, és ahol tudok, ott segítek a gyülekezeti események szervezésében. A kántori szolgálton kívül sokat gyakorlok a szólókoncertjeimre. Erdély több városa mellett Magyarországon és a Moldovai Köztársaságban is volt lehetőségem szólókoncertet adni, illetve Franciaországban és Németországban más orgonistákkal együtt játszhattam. Nehéz ezt a zsúfolt programot összeegyeztetni a családdal, de igyekszem megtalálni az összhangot és olyan kompromisszumot kötni, ami kivitelezhetővé teszi ezt az életmódot. Néhány éve egy romantikus hangszer, a harmónium újrafelfedezésével kezdtem foglalkozni. Ez nagyon fontos részét képezi az életemnek, mivel nálunk szinte senki sem ért ehhez a hangszerhez. Már kisebb gyűjteményem is van, ennek legkülönlegesebb darabja egy 1859-es, Alexandre François Debain által épített hangszer. Fontos megemlíteni, hogy a templomnak nincs sípos orgonája. Nagyon sokáig elektromos orgonák kí-

sérték az éneklést, mivel azonban ezek elavultak, úgy döntötünk, hogy új hangszert vásárolunk. Egy sípos orgona vásárlása olyan összegbe kerül, amit ilyen kis gyülekezet nem tud előteremteni. Ezért olcsóbb, de megfelelő megoldást kellett keresni. Így találtam rá 2017-ben a templom jelenlegi hangszerére, amely egy különleges harmónium, két manuállal és pedállal, 15 sípsorral. Ez a templom első természetes hangszere, amely országos szinten különlegességnek számít. Ez ugyan nem a saját hangszere, de sajátomként foglalkozom vele: tisztítom, vigyázok rá, és az állandó karbantartását is végzem.

– Milyen volt az élet a gyülekezetben a sürgősségi helyzet ideje alatt? Több vagy kevesebb tennivalója volt? Hogyan látja, a templomi istentiszteletek két hónapos szüneteltetése hozott-e valami jót vagy rosszat a gyülekezet életében? Beszélhetünk-e újrakezdesről, a közösség újjáépítéséről?

– A sürgősségi helyzet óta online istentiszteleteket tartunk, illetve minden nap egy gyülekezeti énekelvényt töltök fel a gyülekezet Facebook-oldalára. Sok visszajelzést kapunk az online térben való elhelyezkedés által, azonban nehez mindenek megfelelni. Jó, hogy megvan ez a lehetőség, azonban a közvetlen fizikai találkozást semmi sem pótolhatja. Remélem, hogy mihamarabb visszatér az úgynevezett normális életmód, azzal a pozitívummal kiegészítve, hogy jobban megbecsüljük egymást és az élet apró örömeit. Szakmai életemben igazán termékeny ez az időszak, többet gyakorlok, javítom, rendezem a hangszereimet, illetve készülök a doktori felvételre. Sok új ötletem van az előadói pályámmal kapcsolatban is.

– Hogyan látja a jelenlegi helyzetét? A kántorkodás életre szóló feladat? Kántori teendői elvégzése során kapott-e olyan útravalót a gyülekezettől, amit később is kamatoztathat?

– Híszem azt, hogy Isten segédelmével és vezetésével megtalálom azt az utat, amely által örömet tudok adni az embereknek, talán kicsit jobbá is tudom tenni ezt a világot, méltóképpen tudom a Megváltót szolgálni, akár kántorként a Kerekdombon, akár más zenei szolgálattal által.

A gyűjtemény legkülönlegesebb darabja egy 1859-es hangszer, amit Alexandre François Debain épített